Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnon ennallistamisesta COM(2022) 304

U-jatkokirjelmä

Olli Ojala, ympäristöneuvos
Ympäristöministeriö

Pääsisältö

- Euroopan komissio antoi ehdotuksen 22.6.2022.
- Jäsenmaille esitetään sitovia eri ekosysteemejä koskevia luonnontilan parantamistavoitteita, joista osalle jäsenvaltiot asettavat tavoitetasot itse.
- Velvoitteet kohdistuvat valtioon, joka panee asetuksen toimeen: laatii kansallisen ennallistamissuunnitelman, toteuttaa sen toimenpiteet sekä seuraa ja raportoi komissiolle
- Komissio on arvioinut Suomelle aiheutuvat kustannukset korkeiksi verrattuna muihin jäsenmaihin. Kustannukset aiheutuvat suurelta osin olemassa olevista velvoitteista.

Kustannukset ja rahoitus

- Luontotyyppien ennallistamisen kustannukset (4 ja 5 artiklat) ovat merkittäviä – luokkaa 315 miljoonaa euroa vuodessa valtiontalouteen, sikäli kun voitu arvioida.
  - Kokonaiskustannukset tarkentuneet alaspäin n. 20 % (komission alkuperäinen arvio 931 miljoonaa euroa vuodessa).
  - Kustannukset pääosin aiheutuvat olemassa olevan lainsäädännön täysimääräisestä toimeenpanosta.
- Toimeenpanon keinot pääosin kansallisesti päätettävissä ja erittäin merkittävässä roolissa siinä, minkä suuruiset lisäiset kustannukset lopulta syntyvät ja mihin tahoon ne kohdistuvat.
- Asetukseen tehty useita muutoksia, joista aiheutuu merkittäviä kustannussäästöjä.
- Ehdotukseen ei sisälly esitystä uusista EU:n rahoituskanavista.
- EU-rahoitusinstrumentteja voidaan ja tulisi hyödyntää tehokkaammin toimeenpanoon.
- Tavoitteiden mukaiset toimet tarpeellisia Suomen kv-tavoitteiden ja EU-tavoitteiden saavuttamiseksi, so. luontokadon pysäyttämiseen.

Suomi on vaikuttanut johdonmukaisesti ja tuloksellisesti ennallistamisasetusehdotukseen

- Suomella viralliset kannat aikaisessa vaiheessa.
- Puheenjohtajan (Ruotsi) ollut helppoa ymmärtää Suomen näkökulmia.
- Suomella ollut hyvät ja selkeät perustelut.
- Suomi on saavuttanut monia kantojen mukaisista tavoitteistaan.
- Suomella joitakin tavoitteita saavuttamatta.

Neuvottelutavoitteet ja -tulokset

- Puheenjohtajan (Ruotsi) ehdotuksessa esitetään toimeenpanon kustannusten kannalta merkittäviä joustoja:
  - **Luontotyyppien ennallistamiseen** lisättäisiin merkittävää joustoa toimeenpanon ensimmäisinä vuosina. Suomi vielä tavoittelee lisäjoustoa koskien laaja-alaisia luontotyyppejä.
    - Onnistuttu vaikuttamaan osittain.
  - **Heikentämiskielto** rajattaisiin koskemaan 90 % kaikista esiintymistä 100 % sijaan ja heikentämiskiellolle asetettaisiin kynnys (vain merkittävä).
    - Huomattavaa joustoa saavutettu.
  - **Kaupunkiekosysteemeille** asetettaisiin vihreiden alueiden lisäystavoite kansallisesti ja 2030 asti olevasta kiellosta vähentää kaupunkivihreää voitaisiin vapauttaa kaupunkialueet, jotka ylittävät kynnysarvon.
    - Jäsenvaltioiden erilaisia lähtötilanteita ei ole vielä huomioitu täysimääräisesti.
  - **Turvepeltojen** tavoitteita alennettaisiin ja asetettaisiin lisäjoustoja, millä huomioitaisiin jäsenmaiden erilaiset olosuhteet.
    - Vaikutukset ruoantuotantoon ovat oikeassa suhteessa turvepelloilla tehtävien ilmastotoimien tärkeyteen.

Neuvottelutavoitteet ja -tulokset

- Puheenjohtaja ehdottaa useita jäsenmaiden olosuhteita huomioivia ja velvoitteiden kohtuullisuutta lisääviä muutoksia.
  - Ehdotus huomioisi aikaisempaa selkeästi paremmin **kansallisen metsäpolitiikan** ja ehdotetut indikaattorit (osin valittavissa kansallisesti) mittaisivat riittävästi metsäluonnon monimuotoisuutta.
  - Viittaus **70 vuoden** takaiseen tilanteeseen poistettaisiin **suotuisan viitealan** määrittelystä, mikä huomioi jäsenvaltioiden erilaisia olosuhteita, ja on siten Suomen neuvottelutavoitteiden mukainen.
- Puheenjohtaja ehdottaa velvoitteiden toteuttamiskelpoisuuteen joukkoa Suomen kantojen mukaisia parannuksia.
  - Kansallisen **ennallistamissuunnitelman laadintaan, seurantaan ja raportointiin** sekä luontotyyppejä koskevien **tietopuutteiden** paikkaamisen aikatauluun ehdotettaisiin joustoa.
  - **Uusiutuvan energian** lisärakentamiselle ja **kansalliselle puolustukselle** ehdotetaan poikkeuksia.
  - **Seuranta- ja raportointi**välejä harvennettaisiin.
  - **Delegoitua toimivaltaa** kavennettaisiin.

Suhtautuminen uusiin aiheisiin

- Puheenjohtaja on tehnyt uusia ehdotuksia koskien ennallistamisasetuksen toimeenpanoon kytkeytyvää rahoitusselvitystä.
  - Valtioneuvosto katsoo, että seuraavan monivuotisen rahoituskehyskauden osalta ei tule tehdä ennakkositoumuksia.
  - Ennallistamisasetuksen toimeenpanoon kytkeytyvä mahdollinen rahoituksellinen tuki on kuitenkin kysymys, josta voidaan tarvittaessa käydä keskustelua valmistauduttaessa tuleviin rahoituskehysneuvotteluihin.
- Ottaen huomioon asetusehdotuksen poikkeuksellisen kansallisen merkityksen ja sen osin vielä tarkentumattomat vaikutukset Suomelle, Suomi pidättäytyy neuvostossa.
- Valtioneuvosto katsoo, että on Suomen edun mukaista toimia aktiivisesti lainsäädäntöprosessin loppuun saakka Suomen kannalta mahdollisimman myönteisen kokonaisratkaisun saavuttamiseksi.

Jatkoneuvottelut tärkeässä asemassa

- Ruotsi tavoittelee neuvoston yleisnäkemystä 20.6 pidettävässä ympäristöneuvostossa. Kolmikantaneuvottelut voisivat näin ollen käynnistyä syksyllä 2023 ja asetus astua voimaan keväällä 2024.
- U-jatkokirjelmässä neuvotteluja varten vaiteliaisuuspyyntö (Coreper I 14.6.)
  - Suomelle tärkeimmät ratkaisemattomat asiat koskevat ehdotettua luontodirektiivin luontotyyppien ennallistamistavoitteita (4 artikla) sekä kaupunkiympäristöjen ekosysteemipalvelujen ja luonnon monimuotoisuuden parantamisen tavoitteenasettelua (6 artikla).
- Saavutettujen muutosten puolustaminen jatkoneuvotteluissa on tärkeää. Tavoitteita voidaan myös vielä saavuttaa jatkoneuvotteluissa.
- Ympäristöjaoston laajan kokoonpanon kokouksessa 13.6. sidosryhmät pitivät tärkeänä, että Suomi pysyy jatkoneuvotteluissa mukana.

U-jatkokirjelmään tehdyt muutokset

- Eduskunnalle toimitettiin ensin väärä versio U-kirjelmästä. Oikeassa versiossa seuraavat muutokset.
  - Pääasiallinen sisältö -osan Kansalliset kustannukset -alaotsikon kolmas kappale korjattu, koska puheenjohtajan uuden kompromissiehdotuksen sisältöä ei vielä tiedetä laaja-alaisimpien luontotyyppien osalta.
  - Muut muutokset Taloudelliset vaikutukset –osaan:
    - Kirjoitusvirheitä ja termistöä korjattu sekä pieniä tarkennuksia.
    - Lisätty tarkentava kappale Arvio puheenjohtajan kompromissiesityksen taloudellisista vaikutuksista: ”Puheenjohtajan ehdotuksen mukaista liikkumavaraa ei ole voitu huomioida kustannusten arvioinnissa, mutta selvää on, että ehdotettu liikkumavara ennallistettavien luontotyyppien valinnassa lisää mahdollisuutta kustannusten alentamiseen vuoteen 2030 saakka. Suomen ajama laaja-alaisimpien luontotyyppien ennallistamistavoitteiden laskeminen vaikuttaisi lisäksi merkittävästi kustannuksiin.”
    - Lisätty tarkentava lause EU-rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen –alaotsikon alla kolmannen kappaleen loppuun: ”Lisäksi komissio toteaa, että jäsenvaltiot voisivat hyödyntää päästökauppatulojaan ja Innovaatiorahaston mahdollistamaa hankerahoitusta ennallistamistoimiin.
    - Lisätty tarkennus: Sen sijaan EU:n ohjelmat, joiden kohdentaminen jäsenvaltioille ei perustu ennakollisiin suunnitelmiin tai kiintiöihin, vaan avoimeen kilpailuun, kuten tutkimus- ja innovaatio –ohjelma Horisontti Eurooppa ja Life+, tarjoisivat mahdollisesti myös lyhyellä aikavälillä rahoitusmahdollisuuksia.